

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, Kupinavaaran tuulivoimahanke, Ranua, Pudasjärvi, Rovaniemi (LAPELY/1462/2024)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Hankkeesta vastaava Winda Energy Oy suunnittelee enintään 105 tuulivoimalan rakentamista Ranuan kunnan ja Pudasjärven kaupungin alueille. Hankkeessa suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on 350 metriä. Tuulivoimaloiden yksikköteho on 10 MW ja yhteisteho on maksimissaan 1050 MW megawattia. Tuulivoimala-alue on kooltaan noin 12 520 hehtaaria. Tuulivoimala-alueelle rakennettaisiin lisäksi sähköasema, huoltotiet sekä tuulivoimaloiden välinen maakaapelointi. Kantaverkkoliityntä suunnitellaan 400 kilovoltin voimajohtolla Rovaniemen Pirttikosken sähköasemalle taikka Nassakan tai Pukasuo tuulivoimahankkeen sähköaseman kautta.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Ranuan Kupinavaaran tuulivoimahankkeen YVA ohjelmasta ja lausuu seuraavaa.

Luonnon monimuotoisuus

Hankkeella on oletettavasti luontovaikutuksia johtuen Natura 2000-alueiden ja muiden suojelualueiden läheisyydestä ja arvokkaiden luontokohteiden runsaasta määrästä hankealueen sisällä ja sähkönsiirtovaihtoehtojen läheisyydessä. Lisäksi hankealueella on direktiivilajien esiintymiä ja sähkönsiirtoreittien varrella uhanalaisten lajien esiintymiä. Sähkönsiirtoreiteistä SVE1 on epäedullisin suhteessa lähistön suojelualueisiin ja ekologiseen verkostoon.

Lajistoselvitykset ovat asianmukaisia. Muuttolinnuston ja pöllölajiston osalta olisi kuitenkin hyvä, jos tarkkailuja voitaisiin suorittaa useampana vuonna koska säätila ja muuton ajoittuminen sekä myyräkantojen vaihtelu voivat vaikuttaa havainnointituloksiin. Alueen kautta saattaa jossain määrin kulkea koilliseen Venäjän tundralle suuntautuvaa hanhi- ja vesilintumuuttoa. Suurimmat törmäysriskit syntynevät kuitenkin paikallisen suojelualueilla pesivien ja alueelta toiselle liikkuvien isojen lintujen kuten kurkien, joutsenten ja hanhien liikkeistä sekä paikallisten petolintujen liikkeistä. Tuulivoimaloita ei tulisi sijoittaa 2 km lähemmäksi asuttua maakotkan pesää, mieluiten varoalueen tulisi olla 5 km. Hirvien esiintyminen ja liikkumisreitit hankealueella ja sen ympäristössä tulisi myös selvittää Riistanhoitoyhdistyksen kanssa.

Hankealueella sijaitsevat lähteet ja arvokkaat luontokohteet tulee suojata riittäväillä suojavyöhykkeillä. Lintujen mahdollista törmäilyä voimaloihin voidaan lieventää maalaamalla voimaloiden rungot ja lavat värikkäiksi. Voimajohtojen osalta lintupalloja tulee kiinnittää johtimiin niillä osuuksilla, joilla linjat sivuavat soita ja muita linnustoltaan arvokkaita alueita.

Ihmistoiminta pirstoo ja vähentää eläimille sopivia ympäristöjä sekä katkoo

ekologisia yhteyksiä. Hankkeen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen sekä ekologisen verkoston toimivuuteen. Alueen eri tuulivoima- ja muiden maankäyttöön vaikuttavien laaja-alaisten hankkeiden yhteisvaikutukset alueen elämistöön tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Tärkeää on myös niissä tapauksissa, missä vaikutuksia voi syntyä, suunnitella toimivia lievennysratkaisuja.

Porotalous

Poronhoidollisesti suurimmat vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti Kuukkaan ja Pudasjärven Livon paliskuntien poronhoitoon, joiden alueelle suunniteltu Kupinavaaran tuulivoimahanke sijoittuu. Näiden paliskuntien lisäksi Kollajan, Niemelän, Timisjärven ja Vanttauksen paliskuntien alueille sijoittuu osa sähkönsiirtovaihtoehdoista. Suunniteltu tuulivoima-alue on erittäin iso ja sijoittuu Kuukkaan ja Pudasjärven Livon paliskuntien keskeisille laidunalueille, joten toteutuessaan sillä olisi todennäköisesti selviä vaikutuksia alueen poronhoitoon.

Laaditussa YVA-ohjelmassa on erittäin kattavasti kuvattu poronhoidon nykytilanne alueella. Lisäksi YVA-ohjelmaan on kerätty keskeiset tulokset tutkimuskirjallisuudesta niin Suomesta kuin kansainvälisestäkin. Luonnonvarakeskus näkee hyvänä myös sen, että alueen poronhoitajiin on oltu yhteydessä ennen hankkeen alkua sekä suunnitteluprosessin eri vaiheissa. Poronhoitajien näkemyksiä on tuotu hyvin esille YVA-ohjelmassa. Myös vaikutusten arvioinnin osalta YVA-ohjelmassa todetaan: ”Kokonaisuudessaan poronhoidon vaikutusten arviointi nojautuu pitkälti tapaamisiin paliskuntien edustajien sekä muiden oleellisten tahojen kanssa. Tapaamisia järjestetään useassa vaiheessa YVA-prosessia.”.

Vaikutusten arvioinnin menetelmät ja aineistot on kuvattu hyvin YVA-ohjelmassa. Luonnonvarakeskus näkee hyvänä, että myös herkkyiden ja muutoksen suuruusluokkien kriteeristöt on määritetty (YVA-ohjelman Liite 1). Luonnonvarakeskus näkee, että liitteessä 1 määritetyt kriteerit ovat pääosin sopivia vaikutusten arviointiin, vaikka rajanveto esim. kohtalaisen, suuren ja erittäin suuren vaikutuksen välillä onkin vaikeaa ja tulkinnanvaraista. Luonnonvarakeskus näkee tärkeänä, että tehtävät arviot käydään yhdessä paliskuntien kanssa läpi ja että lopulliseen YVA-selostukseen kirjataan ylös ne kohdat (ja syyt), missä (ja miksi) arvion tekijän ja paliskunnan näkemykset mahdollisesti poikkeavat. Luonnonvarakeskus huomauttaa myös, että esim. herkkyys- ja suuruusluokkakriteeri ”Laidunmenetykset” ei välttämättä kuvaa hankkeen absoluuttista vaikutusta poronhoidolle vaan se saattaa, ainakin joissain tapauksissa, olla pikemminkin vain haitan suuruutta suhteessa paliskunnan kokoon skaalaava kriteeri. Luonnonvarakeskus ei kuitenkaan ehdota kriteerin poistoa, mutta korostaa kriteerien tulkinnan tärkeyttä haitan suuruutta arvioitaessa.

Yhteisvaikutusten arviointia, haittojen vähentämisen keinoja ja seurannan järjestämistä YVA-ohjelmassa kuvataan ainoastaan yleisellä tasolla.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeella on oletettavasti luontovaikutuksia johtuen Natura 2000-alueiden ja muiden suojelualueiden läheisyydestä ja arvokkaiden luontokohteiden runsaasta määrästä hankealueen sisällä ja sähkönsiirtovaihtoehtojen läheisyydessä sekä direktiivilajien ja uhanalaisten lajien esiintymistä johtuen. Hankkeen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen sekä ekologisen verkoston toimivuuteen. Alueen eri tuulivoima- ja muiden maankäyttöön vaikuttavien laaja-alaisten hankkeiden yhteisvaikutukset alueen eläimistöön tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Tärkeää on suunnitella toimivia lievennysratkaisuja. Luonnonvarakeskus katsoo, että YVA-ohjelma on poronhoidon osalta hyvin laadittu ja monipuolinen. Poronhoidon nykytila, arviointimenetelmät, aineistot ja kriteerit on kuvattu kattavasti, mutta yhteisvaikutusten arviointia, haittojen vähentämisen keinoja ja seurannan järjestämistä kuvataan ainoastaan yleisellä tasolla. Poronhoitajien näkemykset ja ajantasainen tutkimustieto on tuotu hyvin ja tasapainoisesti esille.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 15.10.2025 klo 09:37:33.

Lausunnon valmistelija(t):

Esa Huhta

Antti Pekkarinen

Liitteet:

Tiedoksi: